

VASARNAP

"Szabadság" szépirodalmi melléklete
SUNDAY MAGAZINE
of the oldest established and largest
Hungarian Paper in the United States
Editor DR. ANDREW CSERNA szerkesztő
Edited and Published at Szerkesztőség
és kiadóhivatal
700-702-704 Hurán Rd., Cleveland, O.

A ravasság

körülbelül az az emberi tulajdonság, a melynek fogalmával legtöbbször élnek vissza, a legtöbbet emlegetik és a legrikábban állítják helyes megvilágításba.

A legtöbb ember hajlandó a ravasságot az okossággal összetéveszteni. A legnagyobb tévedés. Nagyon sok elsőrangú okos ember él a világon, akitől a ravasság olyan messze esik, mint Makó Jeruzsálemtól. Nagyon sok kiváló eszű embert sokkal könnyebben lehet becsapni, mint egy közönséges fejű atyafi.

A Z okosság nem azonos a ravassággal.

Állat is lehet ravasz. Sőt a legtöbb állatban ki van fejlődve a ravasság. Valószínűleg onnét magyarázható ez, hogy a létért való küzdelem az idők folyamán kifejlesztette ezt a tulajdonságot bennük. Az állatnak ravasznak kellett lennie, hogy az ellenségeit ki tudja kerülni, hogy élni tudjon, lehetőleg minél jobban.

Az sem lehetetlen, hogy ez az érzés az emberben is az óskorból maradt meg. Abból a korból, mikor még kőbaltával járt az iratlan őserdőben és állattal, másik emberrel, ezer zavaró körülménnyel kellett megküzdenie, ha azt nem akarta, hogy kínos és keserves halállal pusztuljon el. A ravasság az embernek mindig erős és hathatós fegyvere volt.

DE ebben az ősidőben az ember még nem volt okos — nem volt böcs, mint ahogy a görögök mondták. Nem volt meg benne az okosságot jellemző tisztán látás, a dolgokon való felülemelkedés, dolgok és események mélyére látás. Körülbelül ez jellemzi az okos embert. Aki túl van kicsinységeken, apróságokon képes itélni a világ ama dolgait, amelyek felett a kisebb kaliberűek veszekszenek, háboruszkodnak, mozgalmakat indítanak és elkecsereplik a maguk és a mások életét. Nyilvánvaló, hogy az okos ember nem szűkegképpen ravasz. Sőt, e kettő ritkán jár együtt. A dolog természete hozza ezt magával.

A MIG valaki, akit okosnak neveznek a szemléletében, könnyen megtörténhet, hogy becsapják, mert a ravasság "adománya" hiányzik belőle. Az okos ember sokkal távolabb esik az öseembertől, mint a ravasz. Öbölöle

a primitív élet e kriteriuma már kiveszett.

Körülbelül úgy tévesztik össze a ravasságot az okossággal, mint ahogy a pápai csalhatatlanság elvét szolták az emberek félremagyarázni. Azt hiszik, hogy ez elv következtében a pápát, az embert nem lehet megcsalni egy pár fillérrel — ha mondjuk be lenne egy holtba vásárolni valamit. Nem tudják, hogy a pápa csak akkor "csalhatatlan", ha "ex cathedra" hirdet ki valamit, dogmatikus kijelentést tesz, új hittételt állapít meg, mondjuk.

A Z emberek könnyen hajlandók az okosság megállapítását elvitatni attól, aki nem ravasz és fordítva. — könnyen hajlandók a ravasz embert okosnak tartani.

Itt vannak például a diplomata. A diplomatával szinte összeforrt a ravasság fogalma. Ezeknek a mestersege hozza magával, hogy ravaszak legyenek. A cselszövények, a félremagyarázások, a szándékos félreértések, a ravasság ezer és ezer raffinált eszközt használnak fel arra, hogy hazugj érdekeit szolgálják. Hőjött, ha okosak lennének, akkor a kicsinyes nacionalista érdekek fölé tudnának emelkedni és belátnák, hogy az emberiségre nézve nem az a fontos, hogy az ország hogyan győzze le emezt, vagy amazt, hanem az a fontos, hogy háboru egyáltalán ne legyen.

KÖRÜLBELÜL ezen a példán meg lehet látni, mi a különbség az okos ember és a ravasz ember között.

A ravasz ember óvatos. Az okos ember nem mindig óvatos.

A ravasz ember sima, az okos embernek gyakran nagyon is érdes a modora.

A ravasz ember kicsinyes, részletekbe vesző, az okos ember rendszeren csak a nagy, a mélyen szántó konturokat látja.

Ezer különbség van a kettő között. Egy bizonyos, a világot nem a ravaszok igazgatják, hanem az okosak. Igaz, hogy a ravaszok nagyon sokszor mekarednek felül és majdnem mindig megakadályozzák, hogy az okosak törekvéseinek eredménye legyen.

Portlandból, Ore. jelentik, hogy egy tizenéves esztendő lány ott valókorosított adott be a férje ellen. A keresztben az ifjú halgy elárulja, hogy tizenhárom esztendő korában ment férjhez. Még pedig azért, hogy ne kelljen iskolába járnia. Anyai bizonyos, hogy az iskolakerülésért elég nagy büntetésben részesült.

McArthur tábornok, a West pointi katonai akadémia igazgatója azt jelenti, hogy a hallgatók száma egyre nagyobb lesz. Jó lenne, ha valaki megszögné a tábornoknak, hogy Washingtonban lefegyverzési konferenciát tartanak.

Mt. Vernon, N. Y. polgármestere kijelenti, hogy elenged a fizetéséből évenként ezer dollárt. Pardon, tudni szeretnénk, ki teszi ezt a nagyszerű ajánlatot az újonnan megválasztott polgármester-e, avagy az a férfiú, aki két év múlva megint polgármester akar lenni?

A SMOKK

A Vasárnap részére írta: ALEXANDER BERNÁT

Ne tessék megütödni azon, hogy a smokkól írok, tessék végig olvasni, majd kitűnik, hogy a smokk érdekes. Emlékszem rá, a holdogult Dóczy fényes cikket írt a smokkól, csak nem emlékszem rá, mit írt, de tudom, egyszerű modelje lehetett, talán több is, amár jó model ezen a téren is ritka. Az egyiket ismertem. Orvosa volt és az volt a specialitása, hogy a főcserélésig hasonlított Dóczyhoz, amire rem büszke volt. Mikor egyszer Budapesten találkoztunk és én nagyon csodálkozva rá néztem, mert nem tudtam, Dóczy-e vagy ki, odaléptem hozzá, bemutatkoztam: En ez, meg ez vagyok. "Dóczy báró Doppelgängerje." Rövid beszélgetés után tisztában voltam azzal, hogy a kiliós nem jelent eszmét. Két egészen hasonló testhez homlok-egyenest ellenkező két lélek csatlakozott. Egyike a legnagyobb smokkoknak.

De hát mi a smokk? Először nincsen józan esze. De mi a józan esz? Helyes ítélet embere dolgokról, a mint az a tapasztalatból le szokott szűrődni. Ha tudományos dolgokról van szó, nem szabad azt mondani, a józan esz erre meg erre tanít, pl. hogy a nap két és nyugszik, mert ez — smokk-mag volna. A tudományhoz egyéb kell, mint közönséges tapasztalat, kell hozzá gondolkodás, kísérlet, számítás. Az igaz józan esz tudja, hogy meddig terjed ereje. A smokkhoz ezt nem tudják. Minden véleménynek, ha még oly furcsa, ki vannak szolgáltatva. A smokknak nincsenek helyes ítéletei emberi dolgokról.

De ez nem elég. Akinél nincsen józan esze, az lehet bütykös is, de nem épen smokk. Egy szabó lehet kitűnő szabó is azonosítván smokk is. Ismerem egy igen jóvaló, derek ruhatisztítót, akitől volt egy kis mániája, mindig cseréltette az óráját. Valahányszor eljött hozzám, mindig más órárt hozott ki a zsebjéből. Egyszer mutatott egyet, a mely a dátumot és a hónapot is mutatja. Nagyon büszke volt rá. Legkisebb már más órárt mutatott. Emlékszem tudom, hogy az előbbi miket tettem. Azt felelte, ez jobb, mert ulti a negyedet, a felet, azt. A napot és hónapot is mutatja. De az út óra se maradt soká nála. Mert rosszul állott. Kilenckor mindig tizet állt. Tizenegyor meg először ötöt, aztán hetet, és így tovább. Egész tabella kellett hozzá. Hát ezen is taladott; kapott újat, mely bizonyos képeket mutatott. Ora-smokk volt. Minden fiát órásnak nevelte. De nagy bánattal egyik se maradt meg órásnak. Ez parciális smokk volt.

Egy másikat ismertem, aki brosurákat írt. Egyébként pedig igen jó rövidtáru kereskedő volt, de brosurái együgyűek voltak és sok pénzbe kerültek. Nem tudom, nem mondtam-e el már egyszer, hogy mit mondott neki egy igen elms ember egy Deák Ferencről írt brosurájáról. Őn azt írja Deákrol, hogy a legnagyobb államférfiu volt a világon. Nyet nem lehet mondani. Mert hát ha valahol a világon él még nagyobb államférfiu! Az épen olyan volna, mintha azt mondanám, hogy X ur a legnagyobb smokk a világon (itt a brosurá íróit nevezte meg), hát ha valahol még nagyobb smokk él. Igaz-e, az eset vagy vice, nem tudom, de attól az elms embertől kiltet.

A smokk kétségbeesítő. Elvei vannak oly dolgokban, melyekben nem kellene, és a miben kellene, nincsenek. Volt egy tanulóúramam, ki jegyzeteket készített a tanárok előadásai után. A jegyzeteket letisztította. Ezekből kivonatokat készített, ezeket is letisztította. Ez smokkság volt. De a jegyzeteket és kivonatokat eladta még több tanulóknak. Ez már ítélet volt. Azután orvos lett és smokk maradt. Mindenben elvei voltak, mert az okatlan elviseléség főjelensége a smokknak. Igazán szorgalmával jó tanuló lett, de akik jegyzeteket betanulták, rendszeren megbuktak.

Bizonyos foglalkozások hajlamossá tesznek a smokkságra, főleg azok, melyek az embert igen soká körré szorítják és mintegy elzárják a világtól, különösen ha tudósosságot fejlesztenek benne. Parasztok közt soha nem találtam smokkot, iparosok közt ritkán, amál inkább kis könyvtáristák, más kis tisztviselők, régi tanítók körében. Wuz, Jean Paulnak egyik nagyszerű alakja, könyvtárt írt össze magának; midőn Goethe Werthers Leiden-ja meg jelenik, Wuz nem veheti meg a könyvet, de a cím után indulva maga írja meg és betesszi a könyvtárába. Az ilyen smokkokon nevetni is kell, mert furcsák, és könyvezt, mert a körülmenyek smokkosították el őket.

Soká törtém a fejemet, hogy mi hát a smokk, végre; azt hiszem, rákadtam. A smokk gyerekes ember, szakállas gyermek. Volt egy tanuló úramam a gimnázium negyedik osztályában, nagy fekete szakállu, tán 14 vagy 15 éves. Erős volt, de mindenki bántotta, mert mindig sirt és a tanárhoz szaladt, panaszkodni. Ez volt a smokk. Mert amiben smokk a smokk, abban gyermek maradt. Gyermekietele van. A józan esz nem fejlődik ki teljesen benne. Maradnak szigetek, a nem fejlődés szigetei. Lelkben. Az egyik órákat változtat, a másikat nagy hirtelenséggel, a harmadik gyűjt gyufakatalyákat vagy mit.

A madárijesztő

A MIKOR virradt, Hepe-Hupás felugrott. "Ébredjétek!" — kiáltotta. — "Nem megmondtam, hogy megjön a tél. Hallottam jöttét a halfüllel és nézetek csak ki, hogy hordja a havat." Trisza ugrott fel elsőnek. Kinézett az ablakon s ámulva látta, hogy tényleg tél van. Elmondotta, hogy Californiában, ahonnét ide került Hepe-Hupás hajlékába, soha-sem látott havat.

Hepe-Hupás megjegyezte, hogy azért esik ilyenkor a hó, mert magas hegy csúcsán vannak. "Biztos maga abban, hogy hó az, ami esik?" — kérdezte Trisza, mert igen különös alaknak találta a hó-pelyheket.

"Gyere velem, majd meglátod, éppen megyek a lapátommal havat hányani!" — válaszolta Hepe-Hupás. Trisza követte. Amint kiléptek a házból, ámulva tapasztalta, hogy nincs hideg, pedig az este a hóvihar előtt ugyancsak hideg volt.

Pelmakolt egy csomó havat. Riadtan állapította meg, hogy nem hó esett, hanem patogatott kukorica. "Hiszen ez popcorn!" — kiáltotta. "Persze, hogy az. Itt patogatott kukorica esik, amikor havazik." — magyarázta Hepe-Hupás. "Amerikában bizony más fajta hó esik!" — jegyezte meg Trisza, miközben megízlelte a patogatott kukoricát. Igen kellemes ízűnek találta.

Hepe-Hupás közben utat hányt magának. A patogatott kukorica magas halmokban állott az út mentén.

van fenetve a hóban." Mindannyian odaszaladtak. Emberről lábuk álltak ki a patogatott kukoricából. Bill kapitány megfogta a lábukat és kihuzta az embert. Egy fúcska volt, esinosan öltözött, pufók arcú gyerek, aki majdnem megfulladt, úgy ette a popcorn-t. Csak nagynehezen mondta meg, hogy kisesoda.

"Jack O'Jack vagyok, Philadelphiből repültem ide büvös esernyővel. Az esernyőt elvesztettem, és most nem tudok tovább repülni, de nem bánom, megélek én ebben az országban otthon nélkül is."

Trisza örült, hogy amerikai játszótársra akadt. Polytatták együtt a popcorn évését. Közben nagy madarak érkeztek s azok is mohón falták a ropogós patogatott kukoricát.

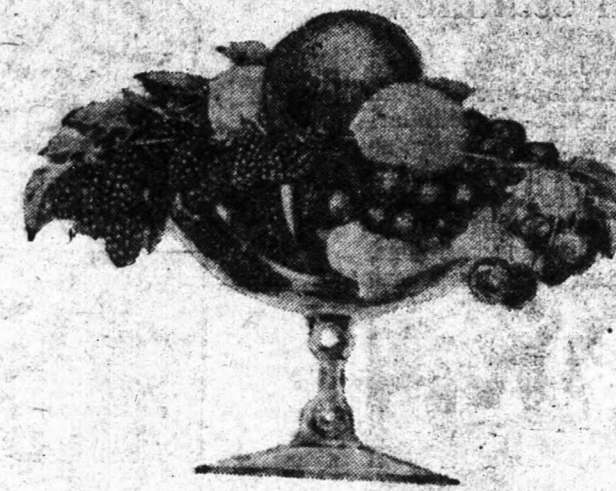
Az Irták megjegyezte, hogy retteretes események ezek a tollas madarak. Trisza azonban dicsérete őket. Ez nem tetszett az Irtának, szomorúan visszament a házába s ott busult. Jack O'Jack megfogott a lábánál fogva egy madarat. Könnyen megtehető, nem félték azok tőle. A fúcska azonban hamarosan el kellett eresztieni a lábát, mert a madár felrepeszt s majdnem magával vitte Jacket.

Bill kapitány kihaznáta a madarak bátorságát. Kötvelet szerzett s a lábakra kötötte s ily módon megfogott vagy huszat. Valamennyit egy sziklához erősítette s így nem tudtak elrepülni, amikor jól laktak.

Közben Trisza szagolni kezdte a levegőt. Parfüm illatot érzett. Hepe-Hupás megmagyarázta neki, hogy amikor délről fúj a szél, akkor helyallatú a szél az északi szél visszahat. Az északi szél gyöngyvirágillatot, a nyugati meg oroszlávirszagot. "Csak szagolunk kell s már tudjuk, hogy milyen szél fúj."

Jack O'Jack közben Irták repüléseiről eszedklődött. Kérte, hogy repüljön. Eszébe jutott ennek halálára Bill kapitánynak, hogy megkérdezze tőltől, hogy miképpen fognak eljutni a hegyről. Hepe-Hupás magyarázta őket azzal, hogy jobb országot nem találunk a földön. Bill kapitány azzal hallgattatta el, hogy nem volt még más országban; hát nem tudhatja, mines-e jobb.

(Folytatása következik.)

Hamiska tündér tréfája

Hamiska, a palkos erdei tündér, egyszer megetté azt a tréfiát, hogy két ember eszt kicsirelte. Koppantó király volt az egyik ember; Tilinkó pásztor a másik ember.

Haza megy Koppantó király a Tilinkó pásztor eszével. Azt mondja az őrtőlő katonájának: — Szervusz, Mihók jésém! Tán gipszfigura lettél, hogy oly keményen tartod az orrod a legyeknek!

A meglepődött Mihók katonakijeltette kezéből a fegyvert. — Vágják le a fálabuszomat, ha én most nem álmodom! — Bár álmodnál! — gondolta magában Simóka udvarmester. — Mert amit tette: fejbed kerülhet. — És aggódva, hajlongva kaeszótt felséges ura elé.

A király barátságosan csapott a kaeszó udvarmester hátrára. — Hopp föl, hetszerörbe! Tán kigyót etél, hogy úgy benne van a hajlongás a derekadban?

Az udvarmester egyszerre kigyenesedett a nagy esodálkozás től. Ura áll-e öltötte, vagy csak az árnyéka? Hiszen pár órával előbb még az is kévés volt neki, hogy alázatos szolgáló orrával szántotta a futó szőnyeget.

És a nagy esodálkozás átragadt a szines ablakokra is, melyek tágira meresztették üvegzeimüket. Átragadt a szárnyas ajtókra is, melyek sarkig nyitották öblös szájukat. Apródok, a labárdosok ott ragadtak meg a

fal mentén. Konyhások és kamarások ott bokrosodtak meg a tornász hosszban. Csak a vak tornász rőtotta meg szokása szerint egykedvűen az ezüst harangot, ahogy a király hazajöttét látta.

A haragnak pedig nagyon szomorú utat a hangja. — Azt mondta a harang: — Van egy fekete terem is a király palotájában. Fekete teremben szép királylány zokog az édes anyjával. Mert királyi apja máshoz akarja feleségül adni, nem ahoz, akit szeret. Most is azért jár a sötét erdőben, hogy a kemény szikla mellett még jobban megkeményítse a szívét.

Koppantó király megpöngötte a sakantnyját; benyitott a vörös terembe. — Illanó, villanó! Hogy akar játok, vasvitézek? — Borotva a kardunk, föl-szó! Indulhatunk a harcba, háboruba!

— Indulunk ám, derübe-boruba, de nem a háboruba! — De hiszen felséged már ki is adta a hársógó trombitás parancsot! — Vissza is veszem, ha kiadta. Mert én nekem eszem ágában sincsen hadakozni, mikor békében is élhetek.

— Héj, miliom villám! Adta leütője! Nem kapod-e magad egyenes cövekbe! Hol van a fegyvered? Hol van a csákod? Mikor a te urad, parancsolód közeleg feléd!

Jánoska elvette magát, gu-

Elbeszéli Józsi bácsi

NYOLCADIK FOLYTATÁS.

Jack O'Jack megfogott a lábánál fogva egy madarat. Könnyen megtehető, nem félték azok tőle. A fúcska azonban hamarosan el kellett eresztieni a lábát, mert a madár felrepeszt s majdnem magával vitte Jacket.

Bill kapitány kihaznáta a madarak bátorságát. Kötvelet szerzett s a lábakra kötötte s ily módon megfogott vagy huszat. Valamennyit egy sziklához erősítette s így nem tudtak elrepülni, amikor jól laktak.

Közben Trisza szagolni kezdte a levegőt. Parfüm illatot érzett. Hepe-Hupás megmagyarázta neki, hogy amikor délről fúj a szél, akkor helyallatú a szél az északi szél visszahat. Az északi szél gyöngyvirágillatot, a nyugati meg oroszlávirszagot. "Csak szagolunk kell s már tudjuk, hogy milyen szél fúj."

Jack O'Jack közben Irták repüléseiről eszedklődött. Kérte, hogy repüljön. Eszébe jutott ennek halálára Bill kapitánynak, hogy megkérdezze tőltől, hogy miképpen fognak eljutni a hegyről. Hepe-Hupás magyarázta őket azzal, hogy jobb országot nem találunk a földön. Bill kapitány azzal hallgattatta el, hogy nem volt még más országban; hát nem tudhatja, mines-e jobb.

(Folytatása következik.)

HETI KRÓNIKA

ZENGI, HAFIZ.

A német siralma

Sírt a vad Loucheur is, szeméi könyeztek, Azt hívem, hogy halaszt, azért áll oly vesztog, Feledém, hogy szolga. Ha te letél vón ott, kemény szívű Briand, Egy zsebot feltő adós füzdalmind, Biz megadnad volna...!

Motto: Bocsnatot Kérek Már Most, Hogy Megloptam Arany Jánost

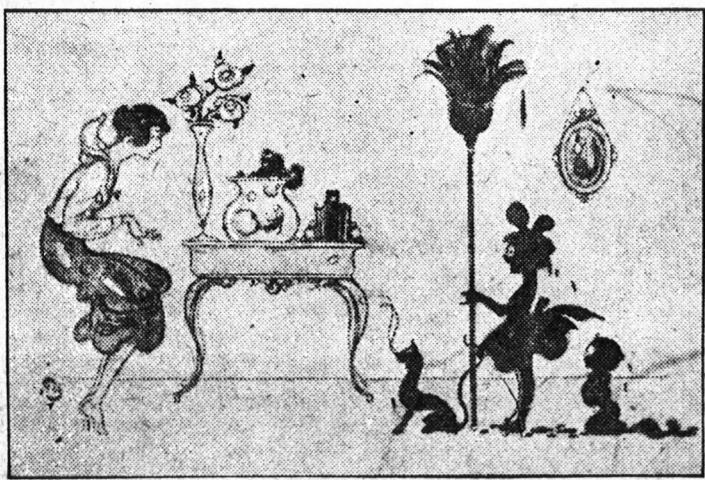
A békeszerződés hullámos redőin Meddig alusztok még, oh hitelezőim? Édes-e az álom? Maratgránom elfogadni kétek, Balgálag reménytel várom, rendezétek, De hiába várom...! Oh, mert nem fogtok ti aludni, tudom már, A ti megnyugvástok több a nyugalmnál. Tudok mindent, jaji jaji! Kacsingatósomra nem kacsintok vissza, Kölesönkéresemre nem igérték vissza, Államesodós ajkkal. Mind meg vagytok törve, a deficit mély seb, Mintha nem lett volna legendó kisebb Ajtó a krizának, Mintha gyenge márkát egy krach nem letörn, Mintha a közdös meg nem volna törve, Köt zseben nyomának.

Kegyetlen Clemenceau, midán eltökéled, Teljesen kizsárvni a legyűzött pénzt, Miért bístad másra? Letáplált zsebeddel mért nem jövel magad? Tartálkodból lán enyhe forrás fakad, Póthitel forrása.

Am ne mondja senki, hogy a kor méhe meddő, Ime látok, látok, megnyitja a jövendő, Távolban, közelben, Miről Helfferichnek zenge ihlett szája, Megszületett ime pénzügyek királya, Berlin-Bethlehemben.

Zsarvoki félted vérengzése volt ez, De tudd meg, de tudd meg, elvonul a cöress, Mert ő nincs elveszve. Frankjaid számlálevék, megijult az idő, S akidél te veltog, nem féli fegyverid ő, A Stinnes, a hochme...!

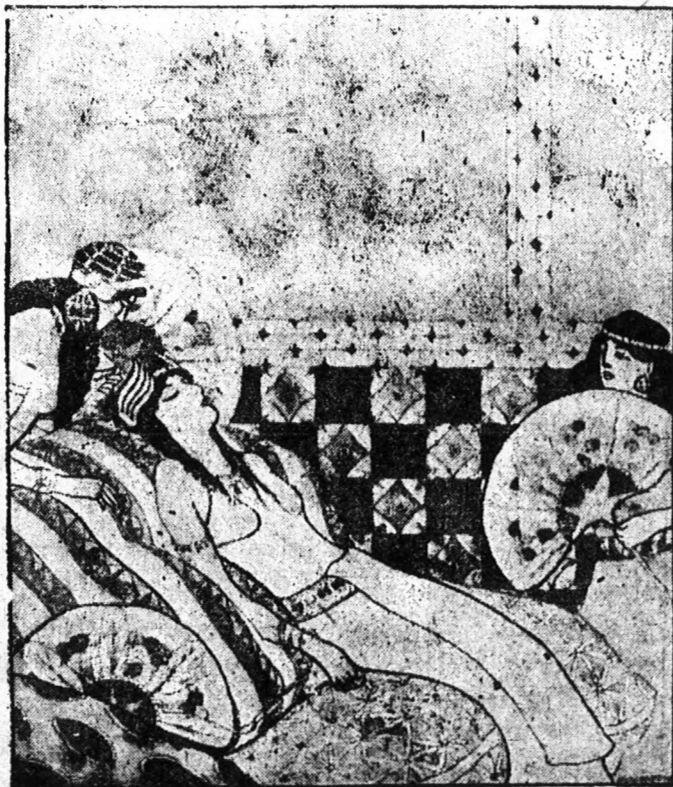
VIDÁM PILLANATOK

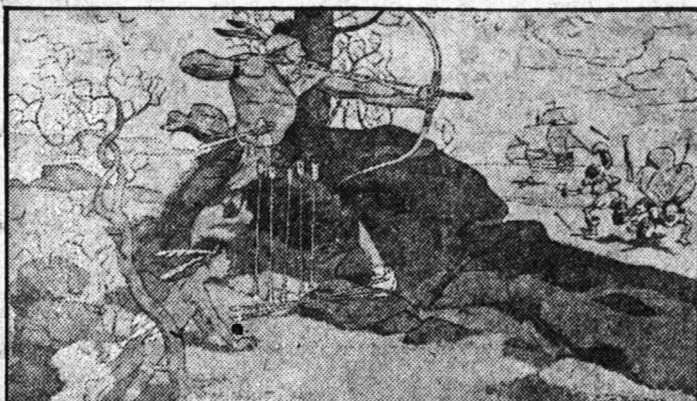
— Ugy-e, mamuska, juk vagyunk? Most tisztítottuk ki a kéményt, hogy a Santa Claus be ne piszkolja magát.

— Nem is gondoltam, hogy ennyi mindenféle legyen egy könyvben.

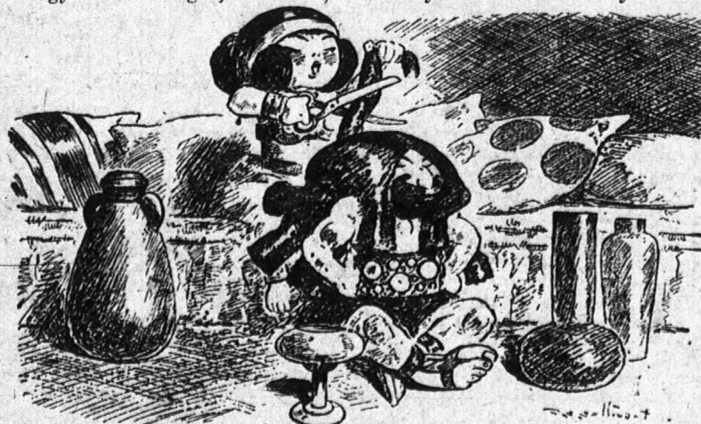
Cleopatra: Már Antoniusban se lehet bízni. Ott csal meg, ahol tud. Tegnap egy bootleggerrel láttam.

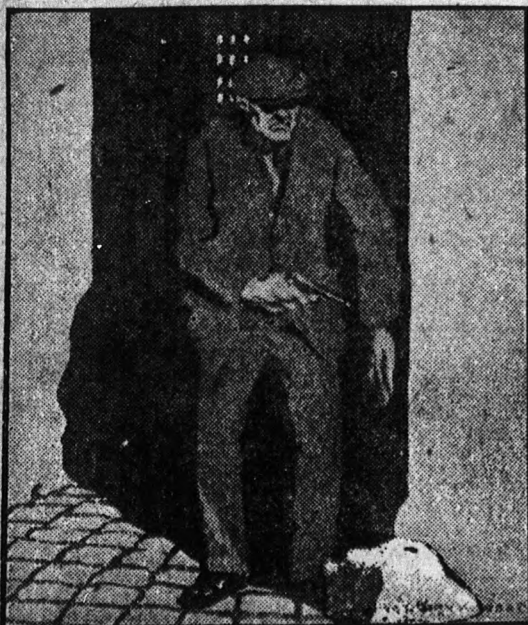
Az indián: Nem baj, kis Solyomszem. Addig löjjük az idegeneket, amíg meg nem adjuk magunkat.

— Mit találtál a harisnyádban, Vilmoska?
— Egy vasutat, egy csatahajót, egy hadsereget, egy bankót, egy lovat — igaz, bevallom, a harisnya nem volt az enyém.

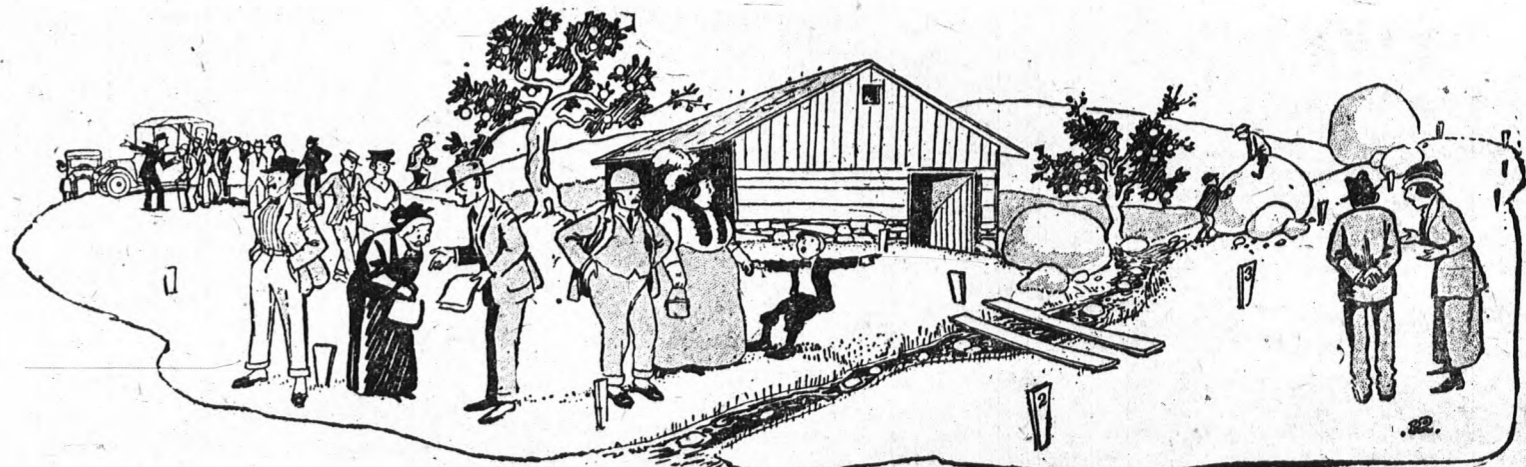
Dollia: Muszáj lenyírnom a hajadat, Sámson, így sokkal divatosabb.

"A városok szabadsága".

ÉRDEKLŐDÉS.
Bandi túlélt a szigorú megfenyítésen, amelyben apja részesítette.
Az első vihar lecsendesése után vigaszt keresve fordult anyjához:
— Édes mama, a nagypapa verte a papát, amikor kis fiu volt?
— Verte bizony!
— És a nagypapát is verte a papája, amikor kis fiu volt a nagypapa?
— Verte bizony!
— És a nagypapa papáját is verte az apja?
— Hogyne!
Elkeseredve kiált fel Bandi:
— Hát ki kezdte ezt az utálatos szokást?!

AZ ÁLLÁSKERESÉSŐ.
— Maga azt mondja, barátom, hogy öt évig volt egy helyen, hát akkor miért ment el onnan?
— Instálom, kegyelmet kaptam.

Hogyan ne legyünk telektulajdonosok

LIGHA van olyan Isten-teremtése, aki tultesz a telek-hiánán olcsó feccség és alattomos csalás dolgában. Magában New York városában és közvetlen környékén nem kevesebb, mint husz-harminc olyan telektulajdonos van, amelyek egyedül létező az, hogy mindenütt van olyan ember, aki szívesen bekapja a horgot és akit könnyű megfogni. Természetesen van egy csomó becsületes társaság is, amely tisztességes eszközökkel igyekszik telket biztosítani azoknak a new yorkiaknak, akiknek kevés ahhoz a pénzük, hogy egyszerre háztulajdonosok lehessenek. Ezek bizonyára örvendének, ha olvassák ezt az ismertetést, mert bizony ők is szenvednek a telek-hiánán üzemei miatt és semminek sem örvendének annyira, mint ha mindnyájukat börtönbe küldnék. A becsületes cégek meglehet, hogy ugyanazon épületben tartják irodájukat, amelyekben a hiénák és lehet, hogy ugyanazon a vidéken árusítják a telkeiket, — de hát hogyan tudhatná ezt a cápká kiszemelt áldozata? Gyakorlott szem és képzett elme kell ahhoz, hogy különbséget tudjon tenni a kettő között. Az eredmény az, hogy a tapasztalatlan emberek ereit fosztják ki keservesen összekuporgatott fillérekiből és dobják még nagyobb szegénységbe.

Egy hivatást cserélt volt telek-hiáná elmondja, hogy hogyan szédítik meg könnyű szerrel az ügyes csalók a nagy közönséget, amelytől elveszik utolsó dollárjait is, egyszerűen arra a lélektani tényre támaszkodva, hogy mindenki megvan a vágy arra, hogy saját otthonában élhessen.

Vasárnap reggel McGann és többi ügynöktársa, Grotzheimer Ábrahám-nak, a nagyszerű vállalat fejének a vezetésével, kiment abba a jerseyi városba, amelynek határában fekdtek a kisorsolt telkek. Kimentek a boldog nyertesek is, akiket a vasútállomáson kocsikra ültettek és megindultak a városnéző körútra. Mert az első dolog az volt. Megmutatták a város-házát, a könyvtárat, a legszebb templomokat, a főbb gyárakat és mikor már nem volt több látnivaló: kikanyarodtak az országútra, a régi McElroy farm felé, melyet persze valami hangzatos névvel kereszteltek el és megtették a város külvárosának, hiszen csak három mérföldnyire van a várostól!

Grotzheimer Ábrahám barátunk ugyanis megvásárolt egy 25 holdas farmot, olcsón, mert azon bizony nem termelt semmi, csak gaz. Ábrahám barátunk fellépte, felmérte, szétosztotta 20 és 100 lbas telkekre. Az utcának hangzatos nevet adott: Grotzheimer Avenue, Abraham Parkway, Mendelsohn-ter, Brown Boulevard. Az egyiket a kedvence gépirónójáról, a másikat az irodafülről nevezte el. Minthogy azonban a husz föld kis-csinnyek mutatkozott: elővételi engedélyt (option) vett a környező farmokra is, úgy hogy elég nagy területet mutogathatott sajátja gyanánt.

Ide vezette Grotzheimer Ábrahám a maga tragikus és komikus csapatját. Itt nézett szét az álmódó szemű Mr. Jones és már látta lelki szemével, hogyan szaladgálnak a csirkék az egész birtokon. Az öreg ájris nem tudott kijönni a kocsiból, csak onnan nézte vágyó szemmel az Igéret Földjét. Ott volt Mrs. Minninger, egy üzletasszony, aki száz gyanus kérdést tett fel; büntetésül sokkal jobban besapatták, mint a többi.

McGann elvezette Mrs. Jones-t a telekhez. Szegényeknek leest az álluk. Hiszen hogyan is lehetne házat építeni egy husz láb széles telekre, meg még csirkéket is nevelni azon. Nincsen nagyobb telkük? Dehogy nincsen, hiszen a hiénák éppen erre alapították az egész üzletet. Itt van két szép nagy telek, 1100 dolláros, amibe beszámítják a 400 dollárt, úgy hogy odaadják nekik 700 dollárt. Hogy minek pénzük? Nem baj; lefizetik havi 15 dolláros részletben. Ha lefizették: házat is építenek rá. Azt is törlesztésre. Olcsóbb lesz, mint házbért fizetni és a megkülönböztetés.

Igy történt. Jonesék 700, Romagnoliek 800, Mrs. Minninger 1000 dollár fizetésre kötelezték magukat. Két órára készen volt az egész üzlet. Mindenki hazatért. Ábrahámunk boldogan vágta magát 6000 dolláros autójába és ment a szeretőjéhez. Elmondta neki, hogy az üzlet jó, hiszen ezeket kerestek azon a napon. Az eladott föld holdja neki 50-60 dollárba került, egy-egy telek tehát legfeljebb 3 dollárba! A szerencsétlen áldozatok nyolc-tíz évig fizeti törlesztését, kímátos kamatokkal és a végén is mi van? Egy darab földje kinn a réten. Se utca, se víz, se gáz, se villany. Ezekért majd még mind külön kell fizetni, feltéve, hogy vannak elegendően áldozatok azokon a területeken.

Hogy a törvény? Ábrahámunk ezt üzletnek nevezi s az üzleti nyereség határát még a bíróság sem tudja megszabni.

szegét jelentettek állandó bevételük gyanánt. Néha huszöt ügynökük is járt a városban és a társaság nem egyszer csinált heti 5000 dollár tiszta hasznót. A számkömben nincsen túlzás: tényekről beszélünk.

Az eladási módszernek, melynél ügyesebbet aligha találtak még ki, megvolt a maga drámai színezete is. A társaság alkalmazott egy tucat fiatal leányt, már akár heti fizetésre, akár "darabszámba". Ezek voltak a "vezetők". Házi-ról-házra kellett járniuk, hogy kivessék a horgot. Kimentek a nagyváros szegényebb negyedeibe, gyakran azokba az utcákba, ahol bevándoroltak laknak, akik még nem tudnak tájékozódni. Itt aztán házi-ról-házra, a bérházakban ajtóról-ajtóra jártak és becsületesek. Elmondták, hogy ők a "Csoda Otthon Építő Társaság"-nak (nevezükk így a mi hiénáinkat) a nevében jöttek és ezer meg ezer nevet akarnak összegyűjteni, akik között aztán a társaság telket, akár kisorsolni, ingyen. Semmi pénz nem kell hozzá. Csak éppen írja alá ezt a kártyát és címét is írja oda. Talán éppen ő lesz a szerencsés. Ha nem: akkor sem kockázatot semmit. Az egyszerű asszonyok legnagyobb része alá is írta az eléjük tett kártyát.

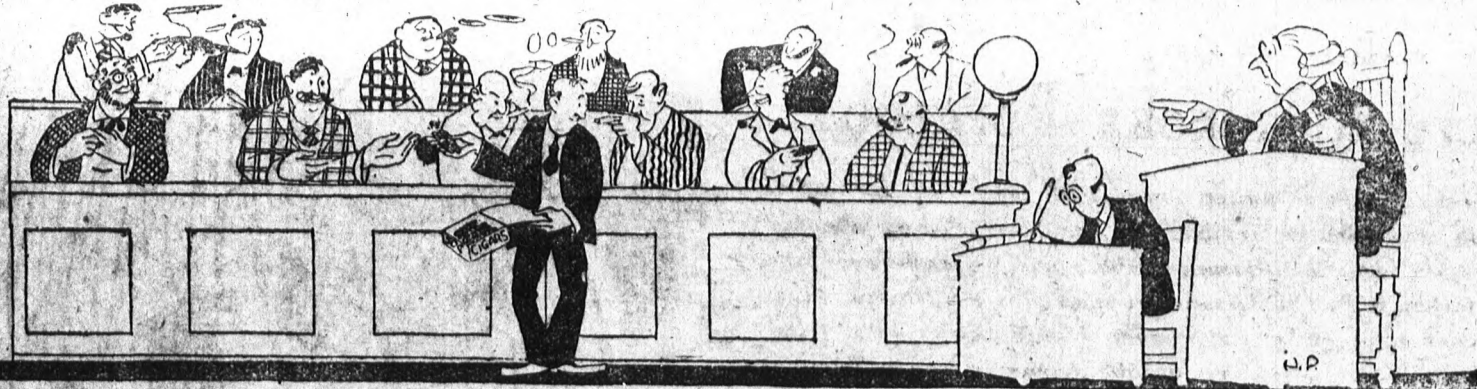
Ezek a kártyák voltak a horgok, a mikbe az ügynökök belekapaszkodtak. Egy hét vagy tíz nap elteltével megérkezett az ügynök. Vegyük csak megint a mi emberünket, aki egy csomó kártyával a zsebében Harlem egyik szegény negyedében jár. Beszöngött a házába, ahol a kártya zsebrint Mrs. ones lakik.

Jó reggelt kíván és a legédesebb mosollyal mutatkozik be és azon a címen, hogy jó újságot hoz, bebeszátástást kér. Bent mindjárt leteszi a kabátját, kalapját és letelepedik, mintha régi ismerős volna. Ismétli, hogy jó hírt hozott, nagyon jó hírt. Bőbeszédűen hivatkozik a kártyára, a mit Mrs. Jones aláírt és felkölöti az asszonyban a régi álmokat, az otthon felől, a kis virágos kert felől, a csirkéket és kacskák felől. Mikor már elért beszélte megmondta jó híret: Mrs. Jones megnyerte az egyik telket a sorsoláson. Ingyen, teljesen ingyen, egy 400 dolláros telket! Kitergetti

térképét az álmélkodó asszony előtt és megmutatja neki, hogy hol van az Igéret Földje: a megnyert telek. Gyönyörű hely, nagyszerű vidék. Mikor jönnek ki megnézni? Vasárnap? Kitiűnő. A társaság gondoskodik autóbírlól és mindez nem kerül nekik semmibe sem. Egyedül egy költség van, egy kicsike költség: az átíratás költségei. Mert azt csak nem kívánhatják, hogy a társaság fizesse még az átíratás költségeit is? De ezt is olcsón végzik. Bármelyik ügyvéd 80 dollárt is elkérne érte. Ők elvégzik 48 dollár 50 centért. Van most itthon anyai pénz?

Mrs. Jonesnak nem volt anyai pénz otthon, de Mr. McGann olyan nyájisan, olyan megnyerően beszélt, hogy utójára is az asszony átszaladt a szomszédokhoz és kölcsön kért és átadott az ügynöknek 35 dollárt. Embereink jól megmagyarázta neki, hogy mikor és hová jöjjenek vasárnap, ahol a társaság kocsikra fogja őket: várni; hozták el a fenmaradt összeget és meglátják, hogy milyen boldogságot hoz nekik ez a váratlan szerencse. Azalatt doigát jól végezve, távozott az ügynök; a folyosón felkanyarodott az emeletre, Antonio Romagnoli lakásába, akinek a kártyája szintén a zsebében volt. Ott előlről kezdte az egész történetet. Hat családot dolgozott meg ilyen módon azon az egy napon, ugyanabban a házban és kettőt közülük sikerült is megfognia. Akkor átment a másik házba, ott is megfogott egy öreg ájrist, akit úgy kintzett a rheuma, hogy csak tolszékekben tudott járni. Egy pár házzal odébb egy fekete asszony csaknem elájult az örömhirtől, amit a telek-ügynök hozott neki. És így tovább, és így tovább.

Mikor napi eredményét elvégezte: 120 dollár volt a zsebében. A társasággal kötött egyezség szerint ennek a pénznek a fele az övé volt. A kezdőfizetésnek az 50 százaléka, a törlesztéseknek 25 százaléka járt az ügynöknek. Minthogy pedig a 48.50 dollár nem ként kinn maradt részletét is "hozzák" vasárnap: a nap tulajdonképeni eredménye 97 dollár volt! Meg is kapta mind egy centig az egész összeget és még sokkal többet is!

ŐSZI REGE

Irta: Cholnoky László

A NAGYBŐGŐ legalsó hurja elszakadt és a hangja dőn gyé, bongva esatant át a termen. A bálí nép riadtan tolongott az ajtó felé, a hófehér és hajnalpiros nő ruhák óriási rózsavirágú gomolyodtak és valaki busan jaj-zészekelt valahol, hogy most már mindennek vége van.

Filidor riadtan ült fel az igyában és belebámult a függöny felső résein beáramló napfénybe, de a feje csakhamar felbillent és a szeme lecsukódott. Még hallotta a nagybőgő hullámok zokogását, de akkor már tudta, hogy nincs mit remélnie tovább. Az ócska bádogóra ott idélenkedett az átellenes falon; rátekintett és látta, hogy az idő fényolera jár. Melán, reménykedve vizsgálgatta a két formátlan, nyurga mutatót, hogy talán majd elnevetik magukat és visszaugranak vagy két órával, de azután elfedte a sötét reménytelenséget. Hirtelen arra gondolt, hogy lesz, ami lesz, de ő visszahajkja a fejét a párnáira, hanem akkor elfogta az elkésették fájó izgalma és nem volt nyitga többé.

De nem érte semmi, mert a terem üres volt.

Ahogy ott állt a küszöbön, a puszta asztalok, a fogason függő nyűtt kabátok lomha körben megfordultak körülötte. Akkor már tudta, hogy ünnep van, de ez nem okozott neki sem örömet, sem bosszúságot. Csak egy pillanattal foglalkozott ezzel a gondolattal, nyomban az után futni szeretett volna; el, messzire, ahová már nem hallatszik utána a porszagu esendesség. De csak inkább beljebb lépett és az ajtó behuzta

magát után. Az átellenes ablakok nyitva voltak, a napugarszélcsél nyálkább; hullt be rajtuk és mint fényes tavacska, megült a tintapityes padlón.

A fényességben billió porszem kavargott, a szemközi ház nagy, puszta udvarán egy borbélyegény epedt a hegedűn, ezerszer ujjakozva a szegény halászegényt. Rombauer ur asztalán az iktatókönyvből ki-lógott az itatóspapír, a sánta kis Csészy széken keresztbe volt téve a rövid félkez-mankó, amit csak az irodában használt, amit az emberek a kabátjukkal teszik. Filidor lábujj-hegyen lépdelt ide-oda, odaállt a mozdó fölött függő-tükör elé, megnézte magát és látta, hogy a szeme törött fényben csillog, az arca sápadt és gyűrött, a haja ziláltan fityeg a halánté-kára. És nem volt sehol senki, mindenütt csak a napfényes esendőség és mindez oly vég-nélküli, oly tikasztóan szomoró és fanyar volt a fűdéri éj-zsaka után, hogy Filidor hal-kán hüppögni kezdett. Miért kellett ennek így történnie... Miért olyan förtelmes és kiet-lés az élet?... Hiszen vol-taképpen nem történt semmi, má-sok talán valahol, távoli vidé-

ken, összekunyorodnak az éh-ségtől, mint a kigyó, ismét má-sok a kiterített kedves fölé ha-jolva sirnak és átkozódnak, van, aki fájdalommal füllábon táncol, van, akinek most olvas-sák föl a halálos ítéletét, — ő pedig csak áll ott nyugodtan a küszöbön, nem bánja senki, nem fenyegeti semmi, ha csak a Csészy kampós kis mankója el nem gáncsolja hirtelen, — és mégis valami szörnyűség történik vele, talán úgy van, hogy valaki letaszította Szemi-rámisz függőkereteit és oda-zuhant Köves-Arábia pusztáira, ahol nem hallatszík más, csak a borbélyegény siralma.

És azután az este is elfeésér-lődött, másként lett.

Délelőtt, ahogy a Dunapart-on őgyelgett, hogy az elsieltét időt utolérje, még visszajádu-lt néha a fülébe a nagybőgő reg-geli bánata, hanem Melani fe-zsaka után, hogy Filidor hal-kán hüppögni kezdett. Miért kellett ennek így történnie... Miért olyan förtelmes és kiet-lés az élet?... Hiszen vol-taképpen nem történt semmi, má-sok talán valahol, távoli vidé-

ken, összekunyorodnak az éh-ségtől, mint a kigyó, ismét má-sok a kiterített kedves fölé ha-jolva sirnak és átkozódnak, van, aki fájdalommal füllábon táncol, van, akinek most olvas-sák föl a halálos ítéletét, — ő pedig csak áll ott nyugodtan a küszöbön, nem bánja senki, nem fenyegeti semmi, ha csak a Csészy kampós kis mankója el nem gáncsolja hirtelen, — és mégis valami szörnyűség történik vele, talán úgy van, hogy valaki letaszította Szemi-rámisz függőkereteit és oda-zuhant Köves-Arábia pusztáira, ahol nem hallatszík más, csak a borbélyegény siralma.

És azután az este is elfeésér-lődött, másként lett.

Délelőtt, ahogy a Dunapart-on őgyelgett, hogy az elsieltét időt utolérje, még visszajádu-lt néha a fülébe a nagybőgő reg-geli bánata, hanem Melani fe-zsaka után, hogy Filidor hal-kán hüppögni kezdett. Miért kellett ennek így történnie... Miért olyan förtelmes és kiet-lés az élet?... Hiszen vol-taképpen nem történt semmi, má-sok talán valahol, távoli vidé-

Felkelt, céltalanul ide-oda sietett a szobában, esattantott az újjával, sziszegett, azután, reszkető kézzel, apró borzongá-sok között öltözni kezdett, ami-közből a tekintete többször is az óra felé fordult volna, de mindannyiszor visszakapta a fejét. — Csak akkor nyugod-tott meg kissé, amikor már tisztá kép alakult ki előtte a készletet teendőit illetőleg. És a lelke akkor megbékélt, be-telt újra az elmúlt bálí éjszaka diadalmas élményeivel, csak a kietlen szomorúság nem mozdult el mellőle. De ezen a na-pon majd csak átgyszerűdi ma-gát, azután este lesz megint és jönnek újra a nagyszerűségek, amiknek most már utánuik sem kell majd mennie, eljönnek ma-guktól is és odaülnek a szívé-re. Ezért úgy is határozott ma-gában, hogy az emlékezősek legdrágábbjait csak este re-veszi munkába újra, addig távol-tartja őket magától, — hanem azok, titokban, egyre közelebb lopták hozzá.

KAMY

(Első nap.)

BE KINOS! Fu be kinos volt! Mikor elhaladok a rácskapu előtt, a kutya, ez a vadállat, be-lüli nekí a kapunak. És ordít és vonyt kinjában és dühében, hogy nem marhat le. Szerencse, mekkora szerencse, hogy a kapu be volt zárva.

Gyáva vagyok? Ugyan! Ilyes-mivel szemben mindenki gyáva. Ez az idegek gyávasága, nem a lelkiületé. A lelkiületem... Nono-nó, hagyjuk csak. Gyáva vagy, barátom, egyszerűen... Nem... Nononó Tessék, tessék kérlek, eseteket felsorolni, ahányszor gyáva voltál... Ideges?... Ugyan! Ez az örökös kis kibúvó.

Fu! Most kezdem még egyre jobban érezni utólag, milyen ki-nos volt. A kapu előtt épp olyat ugrottam, mint a nyul a lövére. És az ablakban ott van ő is, anyja is. És mikor elhaladok, a léptem elvesztik ritmusukat. Két lábatam akár kölcsön kértem vol-na. Ugy megyek, mint mikor jár-ni tanultam. És... hát elma- radhat? — pont az ablak előtt megbotlom. Fu be kinos.

Nem mosolygott rajtam ő sem, anyja sem. Annál rosszabb... De bájos, bájos szemek!... Ez már éltém szerencsétlensége és sorsom gonozsága, hogy mindig, ly gyilkoló helyzetekhez jussak.

Ugyan-ugyan kérlek. Hogy ilyen semmiség nem ejtene alá- élte?... Föltétlenül Igen, ilyen semmiség!... Hátha! Ha egyálta-lán gondja volna rád!

(Következő nap.)

Most egyenesen a vaskereske-désbe! Egyenesen! Föltétlenül... — Kérlek egy revolvert! És kérek hat... Elég lesz hat töltés... Dében, ha jövők haza a hiva-lalóból és kinn lesz az a dög, egyszerűen lelövöm... És ha nem egykedvű idegenek kóvályog-lesz kinn?... Akkor várok. Ké-

pes lesznek várni és le, le, le, le-lövöm a szemük láttára!

Ugyan-ugyan, kérlek. Csillapulj csillapulj. Hiszen közben, lásd, azt gondolt tükön, hogy ezentul inkább egy negyedórával hama-rabb kelés és a tulso utcán mégy a hivatalba. Erre leszel képea, kérlek.

Gyáva! Jól van, legyen neked gyáva! De azért bocásás meg kérlek. A kutya kinn fekszik a járdán és te jösz... Főrgöd, ha?... Szeretném látni, ekkora dögöt... Várjunk csak, kérlek, mit csinálsz? Neki kap a nadrá-godnak és tegyük föl, kiharap belőle egy darabot. Mit csinálsz, kérlek?... Vagy már előre elke-zesz fenyegetőzni és messziről kiabáld: — tereljék be, kérem, azt a fenevadat, vagy lelövöm!... ?

Holt, halálos. Örjítő, kacag-tóan undorító!... Jössz ugyebár és a fenevad fölkel a járdáról és közeledik eléd és meg akarja szagolni a nadrágodat. És a nad-rágodban inaid reszketnek, mint egy ripacs-ária. És szemeid előtt láncolnak és dülnék össze az utca házai. A talaj hullámzik talpaid alatt, mint egy kocsonyatereng. És a kutya orra folyást három-ujjnyira lábikráidtól. Így közele-tek édes-kettesben az ablak felé, melyben természetesen ott van ő, anyjával.

Minden ideged azt sigestéri: ro-hanj! Iramodj! mig beléd nem kap a fenevad. És két lépésre az ablaktól, a fenevad egyszerre elibéd kerül és pacsit akar adni. És mikor nem fogadod el, mert büszke vagy, hallatlan gőgösen tartod a levegőes orrodát, hát erre a kutya elkezd szökődni körüléd és már két ízben simi-tózza végig hátad mancsával. Egyszer bele is akadt pacsija kabátzsebedbe. És a verejték ki-tűtött homlokodon, holott jól hal-lod az ablakból édesanyját: —

Ne féljen, kérem, nem bánk, csak játszik. Kamy! Kamy Jössz visz-sza rögtön! Hagyd az urat! Kamy! te engedetlen!

Illelnek fölnezned legalább az ablakra, de nem bírsz és ez a mozdulat, amit nyakad elmulasz-tott, ez rebegi most legcsufon-dórosabban: nem-nem-nem vagy gyáva! Huhh! Holt, halálos, ör-gyát, kacagatóan nem vágy gyá-va!

(Egy rákövetkező este.)

Vegyük-vegyük-vegyük — csak, kérlek, sorra és apróra az egé-szet.

Biztos, hogy az a fiu nem tud-dott erről a fenevadról, hogy este be mert nyitni a kapu. Erre az rárohant, erre megrémült és ki-akart szaladni vissza, az utcára, de a kapuban ráugrott és leverte a lábáról, úgy ájulhatott el a ré-müllettől és szaladtak ki ő a házból éppen, mikor odaértem.

Na, kérlek, most már csak be-látom, hogy éppésszeggel nem va-gyok gyáva.

— Ó jöjjön, jöjjön kérem, se-gítsen. Ez a gyerek rosszul lett. Ez a Kamy, ez a gonosz állat. Méz be rögtön. Kamy! Hisz nem bánk, istenem, nem kellett volna megijednie tőle. Hisz lám, ön sem félt tőle, pedig önnel is já-tszik, mikor erre jön... Istene-m, vajjon el kellene küldeni a cse-lédet orvos után? Vagy jobban vagy, fiacskám? De minek is kül-denek ilyen későn gszel a szám-lával!... Micsoda kérem? Egy kis konyak volna legjobb? Likő-rünk van. Az is jó! Hozz, hozz ki Elvira! Ó csakogy jobban van... Nagyon-nagyon köszön-jük a segélyét... Nagyon, igen-zán örülni fogunk, ha megláto-gat!

De közben az ő, az ő drá-ga-drága hangja. Hátha egy vé-r-szomjas tigris ólálkodik körülém, amíg az ő hangját hallom.

Kérlek, nem mondatod, alig rebegetem, amint az a vadállat folyvást barátokozni akart velem... Hogy kijövet, mikor velök az is kikisért és nekijöttem a ablakra, de nem bírsz és ez a mozdulat, amit nyakad elmulasz-tott, ez rebegi most legcsufon-dórosabban: nem-nem-nem vagy gyáva! Huhh! Holt, halálos, ör-gyát, kacagatóan nem vágy gyá-va!

(Másnap.)

— Legyen, legyen okvetlen szerencsém délután. Csak ez a két ismerősünk lesz nálunk. Oly kevés ismerősünk van. Várjuk, okvetlen!

Vajjon szerelmes vagyok tény-leg bele? Igen, ahogy olvastam, azt hiszem és azt hiszem, mintha kissé neki is rokonszenves len-nék. És az anyjának is.

De most már csak láthatom, kérlek, hogy szó sém volt gyá-vaságról. Ha, kérlek, bucsuzá-sok mellett lóg le a kezem és Kamy harapdálja és nem kapom el, akkor miről van szó? Arról, hogy mindent a gyakorlat tesz. Soha sem volt kutyánk és eleinte szokatlan volt. Most már akár egyedül, éjjel is be mernék nyitni az udvarukra.

Alapjában azért az Isten verje meg ezt a kedves dögöt. Sohasem bírok mentesülni egészen jelenlét-ben bizonyos nyugtalanságtól. A miatta való szórakozottság tet-tele, hogy bucsura azonnám nyuj-tottam oda kezem neki, ahogy ez a dög, a haraposdásai bened-vezte. Kinos!

El kell valahogy pusztitanom!... Nononó!... Csillapulj!

(Jóval később)

Ugy van. Ha Kamy nincs, so-hasem ismerkedem meg menyasz-zonyommal.

Órült érdekes alapjában. Lám, ha olvasnám vagy hallanám va-lahol, hát elhinném, hogy az élet-ben így történik valami?

Kamy! Na, pacsit szépen. Ked-ves jó kutyuskám!

DIVAT és MŰVÉSZET

Babák, szép lányok, egy híres moziinász háza-sága, uraim és hölgyeim, kell-e ennél szebb panco-pikum? Egy röpké pillantás csak a hét eseménye-re, a reflektor egy elvillanása, s e röpké pillanat mégis milyen sokat mesél.

Anita Stewart, a kitűnő moziinász és az új kalapja. A kalap egyenesen Párisból, a művész pedig Los Ange-lesből érkezett New Yorkba

Megerkeztek a német babák Ameri-kába. A német játékszer elfoglalja ismét a helyét, amit a háboru előtt már kivított magának.

Nők hockey csapata Németországban. A fáma azt mondja, hogy jobb, mint akármelyik férfi csapat.

William S. Hart, a híres moziinász és ifju — két napos — felesége, aki szintén moziinász, Winifred Westover.

dások a Csendes Óceán partján, haatérnek, még pedig, amiast a képen szemlélhető, nagyon szép szákmány...

Gladys Frasin new yorki kiasszony, aki a fess coiz-műcskékkel lepte meg Atlan-tic Cityt.

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL

A SUGALAT—HYPNOZIS

A SUGALT ÁLOM (hypnozis) olyformán áll be, hogy a sugáló (hypnotizáló) egyén a másik egyének merén és hosszasan a szemébe néz, vagy pedig vele huzamosan valami fényes tárgyat nézet, avagy valami egyhangu zajjal köti le észpontosságát figyelmét, amilyen például az óráketyegés. De némeleket a hozzájuk intézett parancsoló szavakkal, vagy monoton, egyhangu beszéddel is lehet hypnotizálni.

Ilyen állapotban a sugalt álomba merült egyént a sugáló (hypnotizáló) befolyásolhatja, vagyis amit neki parancsol, azt az ébrenlétben teljesíti.

A sugalt álomban az alvó a hipnotizálással összekötésben marad és csak az ő parancsai teljesíti.

A sugaltat az egyéni lélek veszi át és közvetíti az agynak. Kellő tapasztalat mellett és kedvező körülmények között mindenki hypnotizálható és mindenki hypnotizálható, mert egyéni lelke van mindenkinek. Azonban akinek élelében az elméje, erősebb a logikája, emberismerete, rábeszélőképessége és lebilincselőbb az előadása, annak jobban sikerül a hypnotizálás, mert bizonyos tekintélyt, bizonyos fölényt bír ezzel gyakorolni és ezáltal saját nézeteit rá bírja erőltetni a másikra, úgy hogy az a másik hisz neki, bizik benne.

Legkönnyebben lehet katonát és szolgát hypnotizálni, mint akik alárendelt helyzetben folytonos parancsteljesítéshez vannak szokva. Egyéni tehetség, tapasztalat és tekintély kell tehát a hipnotizálónak; mert a hipnotizálás tulajdonképpen szellemi munka.

Van azonban önsugaltat is, a midőn az ember saját magát hypnotizálja. Sokszor elmulik, meggyógyul némely bajnok betegségnél, csak azért, mert bebeszéljük magunknak, elhitjük magunkkal, hogy nincs semmi bajunk. Sokszor súlyos betegség fejlődik ki nálunk, mert képzeldök vagyunk és azt hisszük, hogy beteges vagyunk, pedig egészségesek vagyunk. Ez nem egyéb, mint önsugaltat.

Mindenki tudja, miként lehetne az embernek magamagát valamibe beleugratni, beleelőlni, úgy hogy ennek hatása alatt mintegy hipnotizálva es-

lelszik. Maga a gyermeknevelés sem egyéb, mint a szülők és tanítók sugalata a gyermek egyéni lelkén át, annak agyára.

Hányszor megtörténik csak egy édesanya kezében, hogy csecsemő gyermekét halk dalolással altatja el, avagy ráparancsol, hogy aludjék el és a kisgyermek elalszik. Ez mind sugaltat (hypnotizálás).

Hányszor tapasztaljuk, hogy az orvos, ha csak megjelenik is a betegnél, az mindjárt jobban érzi magát, mert hiszi, hogy meggyógyítja. Az orvosoknak nagy része is csak arra való, hogy a betegben a gyógyulás hitét keltsék fel, ami maga a legnagyobb erejű orvososság.

Bámulatos eredményeket látnak a gyógyászat terén a hipnotizálás alkalmazásánál, amivel a gyógyulhatatlan és ezáltal feltehetőleg az agyba és ezáltal fokozzuk az egyéni lélek győgyerőit.

A háboruban megneműlt katonák közül sokan egy-két évi némaság után egy-egy hipnotikus álom alatt, a hipnotizáló orvos egyszerű parancsa folytán, visszanyerték beszélőképességüket, emlékezőképességüket. Némelyek, akiknek idegsérülése következtében vagy lábuk, vagy kezük görbült be és lett évek óta érzéketlen, béna, megmerevedett, meggyógyultak máról holnapra a hipnotizáló orvos parancsoló szavára és eldobták éveken át hordozott mankóikat.

Természetfeletti nézőpontból látszó dolgokat bír végezni a hipnotikus álomban merített egyén. Volt példa rá, hogy a hipnotizáló parancsára a hipnotizált felkelt és a levegőbe emelkedve járt körül a szobában.

Annóra a hipnotizáló hatalma alá kerül a hipnotizált egyén, hogy még hosszabb idő múlva, napok, hetek, hónapok elmulásával is kénytelen önkéntelenül teljesíteni a részére kiadott parancsot, órai, sőt pernyi pontossággal, úgy, ahogy az neki a sugalt álom alatt meg volt parancsolva. Sőt még, ha a hipnotizáló megparancsolta neki, hogy más akármely hipnotizálónak nem szabad engedelmességet, ezt a parancsot is amit hipnotikus álomban tett, híven teljesíti. De mind arra, vagy ami vele a hipnotikus álom alatt történt, nem emlékszik vissza és azt sem tudja, hogy később a hipnotizáló pa-

ranesára elkövetett tetteit mért és kinek parancsa folytán követte el. Csak ellenállhatatlan kényszerű érzet a tett elkövetésére.

Az a szerencse, hogy az egyéni lélek még a hipnotikus álom alatt is megőrzi jellemét és jellemével össze nem egvezethető bűnös, vagy szemérmetlen és erköstenlen dolgokat nem tesz a hipnotizáló parancsára sem. Aki pedig ilyesmit is megtesz, az bizonyos, hogy ezekre a dolgokra rendes körülmények között is rávehető, megfelelő eszközökkel.

Leghatalmasabb erély, amely nemcsak egyeseket, hanem egész tömegeket hatalmába tud keríteni, vagyis hipnotizál a zene, szónoklat és a vallás eszméje.

A zene sem más tulajdonképpen, mint egy világnyelv szónoklata, amit mindenki megért. Azért van az, hogy a végdallam zene bármily nagy tömegben is felvillanyozza a kedélyeket. A szomorú dallam pedig könnyeket esal ki a szemekből. Eppen úgy felvidul vagy nekiszomorodik a magyar nótákra a hidegvérű angliusz, mint megfordítva annak zenéjére a magyar. Azért volt oly nagy jelentősége a zenének a katonaságnál. Az a farsadt, kiképzett, csüggedt, elenyvedett katona, a lelkesítő zene hatása alatt új erőt, bátorságot, kitartást nyert, amit semmi mással nem lehetett volna nála előidézni.

Amidőn az igazi, kitünő szónok magával ragadja a hallgatóságot nagy tömeget, tulajdonképpen nem tesz mást, mint hipnotizál; vagyis a saját gondolatait, érzelmeit, törekvéseit, szónoki hatalmával fogva beleülteti a hallgatóság lelkébe, agyába; úgy hogy valóságos uralkodik a tömegen, mert azt is vele egy érzés hatja át.

A vallás eszméjében, de különösen a keresztény vallás eszméjében van a legnagyobb erély-sugaltat, amely az emberiség minden vágját, reményét, bánatát, küzdelmét, vigasztat velünk megérteti és elviselni tanítja. Semmi más eszmének nem volt annyi mártírja, mint a keresztény vallás eszméjének. Egyedül a keresztény vallás eszméje alkalmas arra, hogy a lélek vágyakozását kielégítse és hogy a szenvedőknek vigasztalást, reményt nyújtson.

Az egyik lényről a másik

lényre a leghatalmasabb kölcsönös erélyátvitel a szerelm. A szeretet pedig az erős egyéni lélek erély-átvittele egy másik lényre a kölcsönösség követelése nélkül. Ilyen az anyas és család szeretet. Az általános szeretet az Isten-ember kiválósága. A hon- és faj szeretet pedig a nemzetek kiváló fiaiak évszázadokon át kisugárzott erélyátvittele minden honfira.

Az önsugaltat különösen keleti népeknél bámulatos dolgokat bír produkálni. Régióta foglalkoznak is ott az önsugallattal. Van olyan indus fakir, aki harminc napra eltemeti magát a sír mélyére önsugaltatában és harminc nap múlva, ha kivesszik a sírból, újra feléled.

Ugyancsak az indus fakirok titkos tudománya, hogy önsugaltat káprázatkepeket átvizsgál a nézőkre és a tömeg látja ezeket a képeket és pedig úgy, mintha azok tényleg szemelőtt történnének.

Mi ily káprázatokot csak a lábtegeknél tapasztalunk, a kik bár ébren vannak, de szemük előtt mindenféle lehetőségek lehetnek, amit csak a lábtegek szagát, összefüggéstelen szavaiól birunk megállapítani.

Az indus fakiroknál az élele káprázat jelzése és a nagytömegű nézőközönség szemelőt tártása, nemcsak az ő titkos tudományuk, de jövedelmük forrása is. Idevonatkozólag a következő háborzongató esetet írjuk le:

Egyik keletindiai városban a közönség esodálkozására egy meztelen indus fakir, ostorral kezében, nagy farka vadállatot terelt maga előtt a piacra.

Az oroszlánok, tigrisek, elefántok, krokodilusok és egyéb vadállatok csordája, oly szelid egyetértésben ballagott a fakir előtt, akáresak egy jámbor juhnyá.

A piacra terén nagy, kíváncsi közönség gyűlött össze és nézte a különös állatfalkát.

A fakir egy darabig várt, de aztán felkiáltott a fiamak, hogy jöjjen le. A fiu azonban nem jött. Erre a fakir felüldösödött, egy hosszú kést vett fogai közé és mint a mokus felkuszott a fonálon a fiu után, mindaddig, míg ő is eltűnt a felhők között.

A fakir egy darabig várt, de aztán felkiáltott a fiamak, hogy jöjjen le. A fiu azonban nem jött. Erre a fakir felüldösödött, egy hosszú kést vett fogai közé és mint a mokus felkuszott a fonálon a fiu után, mindaddig, míg ő is eltűnt a felhők között. Ez nagy meztiszteltetés volt ugyan, azonban jövedelmet nem hozott és ilyképen más után nézett, amivel a jövedelmét gyarapíthatná.

Délkeleti Kina nagy nyomorúságáról és szenvedéseiről értesülve, elhatározta, hogy ott is keresztény gyülekezetet alapít. A célja egyben közgazdasági is volt. Azt remélte, hogy az áttérteket megmenti az éhenhalástól, azután megtanítja őket hasznosan munkálkodni és gazdaságosan kereskedni és ilyképen azok még hasznos is adhatnak arra a vagyonra, amit befektetett.

A tervét közölte a hitközségnek a tagjaival és tisztviselőitársaival, valamennyien nagyon lelkesedtek, azonban pénzbelileg nem segíthettek, tekintettel arra, hogy a kínai kormány rosszul fizeti az alkalmazottait.

Erre a derék Wong elhatározta, hogy önmaga fog nemeset, nagyot végezni és esetleg feláldozza magát, úgy, ahogyan azt az önkéntesek mindenkor hajlandók voltak megenni. Elment tehát a bankba és kivette onnan a megtakarított tizenegy ezer dollárját. Ezzel mindjárt kísérletet csinált, hogy a délkeleten egy telepítés alkalmas területet találhasson, azonban ez nem sikerült neki. Visszatért Fucsauba és újabb tízezer dollárt vevé ki a bankból, másodsorban is elment kísérletet tenni. Újabb sikertelen volt az útja. Erre újból visszajött, kivette a bankból az utolsó tízezer dollárját is és ezt is szétosztotta az éhezők között. Amikor a harmadik gyarmatosítása is csütörtököt mondott, a szegény Wong Nai Song kénytelen volt elmenni Kinából. Keserűséggel a szívében összesomogta a homliját, elbucuzott a barátaiktól és elment Borneo szigetre azzal, hogy soha többé Kinába visszatérni nem fog.

Azonban a sors másképen akarta. A borneoi Sarawak tartomány Kuesing nevű helységében megismerkedett egy Brooke nevezetű gazdag angolgal, aki éppen a sziget északi részén levő nagy birtokait védelmezte az emberevő Dajakoktól. Brooke rajah nagyon megszerette Wongot és az egyik hús estén, a keleti buja környezetben, a ház verandáján a két barát beszélgetni kezdett a sorsról és annak kicsi ironiáról. Wong bevallotta a barátjának, hogy ő már többször megkísérelte szolgálni az istennek. A jószívű Brooke viszont azt ajánlotta neki, hogy tegyen egy utolsó gyarmatosítási kísérletet, itten Borneóban.

E célra hatalmas földterületet ajánlott fel Wongnak a Rejon folyó mentén közel a deltához és jól be, szélesen a szárazföld felé. Brooke egyben örült a kísérletnek, mert azt remélte, hogy a telepítők meg fogják védeni a hatalmas birtokot a dajakoktól és meg is fogják művelni. Ezért a saját zsebéből huszezer dollárt bocsátott a Wong rendelkezésére és mindjárt meg is csinálták a szükséges szerződéseket.

Wong tulajdonlagon tért vissza Kinába és keresztény kinaikat toborzott gyarmatosítónak. Nagy nehézségei voltak. A jó keresztény kinaikat rettenetes nyomorúságban voltak ugyan és zheztek, azonban megborzadtak akkor, amikor Borneóra gondoltak és azt gondolták, hogy jobb az éhenhalás Kinában, mint éni Borneóban és küsendi az emberevőkkel.

Wong, lelkesedéssel elterve, nem tájékozott. Eleinte úgy számította, hogy ezer telepet fog majd beszámolni. Azonban csak ötszázat tudott összehozni, férfiakat, nőket, gyermekeket, vegyesen. A többi egyrészt arra hívatkozott, hogy beteges van a családjában, vagy megvallozza egyszerűen azt, hogy ő bizony fél elmenni.

Ezért Wong a szándéka ellenére kénytelen volt a meg szükséges ötszázat a pogányok között össztoborozni és, csakhogy a tervről le ne kellessek mondania, inkább ezzel a véges tengerrel rakta meg a hajóját.

Eleinte aggodott ugyan, azonban később megnyugodott azzal, hogy a többit is sikerülni fog az igaz hitre áttérítene. Amikor a hajó ott horgonyzott Fucsau kikötőjében, egyszerre Warren fucsai methodista püspök szállott a hajóra. Az illető megesküdött, hogy azonnal Singaporeba megy. Egy hétig azonban nem kaphatott volna hajót a kikötőben közvetlenül Singapore felé, mire megkérte Wongot, hogy vinné magával. Az utóbbi bele is egyezett és hajó el is indult.

Ahol egy methodista püspök

A kínai Wong Nai Song a kereszt bajnoka Borneóban

A keresztény hitre térített kínai kereskedő, egy methodista püspök misszionárius segítségével ezer éhező kínait telepített le Borneo legvadabb dzsungeljeiben, ahol az emberevő dajakok tartanak hajtóvadászatot az emberre. — Hosszu, kínos küzködés után végre nagyszerűen felvirágozott a kicsi telep, amely ma már egyik legvirágzóbb telepe az egész hatalmas szigetnek.

TIZENKILENCEDIK század első évtizedében élt egy ember Kina nagy városában, Fucsouban, akit Wong Nai Songnak hívtak. Tizennyolc éves korában a kereszténységre térítették át és most, az életének harminchetedik évében szerte ünneplik azért, mert nagy sikerrel térítette át a honfitársait is az ősek hitéről a kereszténységre. Ő volt a misszionáriusoknak az első konvertitája a városban és ő volt az, aki a misszionáriusokat a kínai nyelvre megtanította állithassanak fel. Ilyképen a nagy vallásos buzgalma folytán szerte Kinában ismeretessé vált a neve a keresztények előtt.

Azonban Wong Nai Song nemcsak vallásos ember hírében állott, hanem egyben elsőrendű kereskedőnek is tartották. Már régebbi idő óta sikeres üzleteket bonyolított le és igen jól keresett. 1909-ben a városi postának és távirtdának az élére állították. Ez nagy megtiszteltetés volt ugyan, azonban jövedelmet nem hozott és ilyképen más után nézett, amivel a jövedelmét gyarapíthatná.

Délkeleti Kina nagy nyomorúságáról és szenvedéseiről értesülve, elhatározta, hogy ott is keresztény gyülekezetet alapít. A célja egyben közgazdasági is volt. Azt remélte, hogy az áttérteket megmenti az éhenhalástól, azután megtanítja őket hasznosan munkálkodni és gazdaságosan kereskedni és ilyképen azok még hasznos is adhatnak arra a vagyonra, amit befektetett.

A tervét közölte a hitközségnek a tagjaival és tisztviselőitársaival, valamennyien nagyon lelkesedtek, azonban pénzbelileg nem segíthettek, tekintettel arra, hogy a kínai kormány rosszul fizeti az alkalmazottait.

Erre a derék Wong elhatározta, hogy önmaga fog nemeset, nagyot végezni és esetleg feláldozza magát, úgy, ahogyan azt az önkéntesek mindenkor hajlandók voltak megenni. Elment tehát a bankba és kivette onnan a megtakarított tizenegy ezer dollárját. Ezzel mindjárt kísérletet csinált, hogy a délkeleten egy telepítés alkalmas területet találhasson, azonban ez nem sikerült neki. Visszatért Fucsauba és újabb tízezer dollárt vevé ki a bankból, másodsorban is elment kísérletet tenni. Újabb sikertelen volt az útja. Erre újból visszajött, kivette a bankból az utolsó tízezer dollárját is és ezt is szétosztotta az éhezők között. Amikor a harmadik gyarmatosítása is csütörtököt mondott, a szegény Wong Nai Song kénytelen volt elmenni Kinából. Keserűséggel a szívében összesomogta a homliját, elbucuzott a barátaiktól és elment Borneo szigetre azzal, hogy soha többé Kinába visszatérni nem fog.

Azonban a sors másképen akarta. A borneoi Sarawak tartomány Kuesing nevű helységében megismerkedett egy Brooke nevezetű gazdag angolgal, aki éppen a sziget északi részén levő nagy birtokait védelmezte az emberevő Dajakoktól. Brooke rajah nagyon megszerette Wongot és az egyik hús estén, a keleti buja környezetben, a ház verandáján a két barát beszélgetni kezdett a sorsról és annak kicsi ironiáról. Wong bevallotta a barátjának, hogy ő már többször megkísérelte szolgálni az istennek. A jószívű Brooke viszont azt ajánlotta neki, hogy tegyen egy utolsó gyarmatosítási kísérletet, itten Borneóban.

E célra hatalmas földterületet ajánlott fel Wongnak a Rejon folyó mentén közel a deltához és jól be, szélesen a szárazföld felé. Brooke egyben örült a kísérletnek, mert azt remélte, hogy a telepítők meg fogják védeni a hatalmas birtokot a dajakoktól és meg is fogják művelni. Ezért a saját zsebéből huszezer dollárt bocsátott a Wong rendelkezésére és mindjárt meg is csinálták a szükséges szerződéseket.

Wong tulajdonlagon tért vissza Kinába és keresztény kinaikat toborzott gyarmatosítónak. Nagy nehézségei voltak. A jó keresztény kinaikat rettenetes nyomorúságban voltak ugyan és zheztek, azonban megborzadtak akkor, amikor Borneóra gondoltak és azt gondolták, hogy jobb az éhenhalás Kinában, mint éni Borneóban és küsendi az emberevőkkel.

Wong, lelkesedéssel elterve, nem tájékozott. Eleinte úgy számította, hogy ezer telepet fog majd beszámolni. Azonban csak ötszázat tudott összehozni, férfiakat, nőket, gyermekeket, vegyesen. A többi egyrészt arra hívatkozott, hogy beteges van a családjában, vagy megvallozza egyszerűen azt, hogy ő bizony fél elmenni.

Ezért Wong a szándéka ellenére kénytelen volt a meg szükséges ötszázat a pogányok között össztoborozni és, csakhogy a tervről le ne kellessek mondania, inkább ezzel a véges tengerrel rakta meg a hajóját.

Eleinte aggodott ugyan, azonban később megnyugodott azzal, hogy a többit is sikerülni fog az igaz hitre áttérítene. Amikor a hajó ott horgonyzott Fucsau kikötőjében, egyszerre Warren fucsai methodista püspök szállott a hajóra. Az illető megesküdött, hogy azonnal Singaporeba megy. Egy hétig azonban nem kaphatott volna hajót a kikötőben közvetlenül Singapore felé, mire megkérte Wongot, hogy vinné magával. Az utóbbi bele is egyezett és hajó el is indult.

Ahol egy methodista püspök

van, ott természetesen evangelizálásnak is kell lennie. Alig volt a hajó két napi járásnyira, amikor az első meg is történt. A püspök ékes szavakkal beszélt a pogányokhoz, hogy hagyják ott a bálványait és csatlakozzanak az egy igaz Isten keresztény hitéhez. Az ékes szónoklat hatás alatt nagy izgatottság támadt a hajón, ahonnan természetesen elvágni nem lehetett. Röviden az lett a vége a dolgnak, hogy az őszák pogány a vízbe dobta a bálványait és valamennyien megkeresztelkedtek.

A hajó megváltoztatta az eredetileg tervezett irányát, elkerült Singapore felé. Ott partra tettek a püspököt, majd utank indultak Borneo irányába.

A telepek letelepedés az őserdőben. Megkezdtek a rizstermelést a vezetőjükkel kötött szerződés alapján olyképen, hogy a természetből egy kis részt neki fognak átadni majd. Az első három termésük azonban egyáltalában nem sikerült. A talaj tulajdonos laza volt és tele volt futógyökerekkel. Azután ott volt a rengeteg madár, akik bizonyára azt hitték, hogy az erekből küldte a telepeket a felő hatalmasság, hogy részükre rizskészlet hozzanak. A vadászok és a szarvasok mind gömbölyűre hízta a telepek ültetőnyeín. A szegény telepek csaknem kizárólag édes krumpin voltak kénytelenek élni és rettenetesen lesóványodtak, legyengültek.

A szegény Wong, a kitünő szervező és üzletember a haját tépte. Beutazta a mai vidékeket, Guineát, hogy valami mód találasson a telepekn segíteni. Végre rátalált a cukornádra és elhatározta, hogy ott kell ültetni. Meg is tették és nagyszerű termés volt az eredmény. Ekkor azonban kiderült, hogy Wong elfeledkezett a cukornádmalomról. A szegény telepeknek ott volt a termés, de nem tudták fel dolgozni, hanem kénytelenek voltak saját maguk felmájszolni, amit lehetett.

Ekkor érkezett Hoover methodista misszionárius Sarawak tartományba, hogy ott térít munkát végezzen. Ott találta a keresztény kínai kolóniát szinte az éhenhalás előtt. A százmuk rettenetesen megfogyatkozott és a megmaradtak is különféle kitérésben, betegségekben szenvedtek.

Amikor a püspök odérkezett, Wong éppen uton volt és senki sem volt a telepen, aki a vezetést átvállalhatta volna. A püspök látta, hogy itt emberleleteket megmenteni van alkalma és azonnal munkához látott.

Elment tehát Kuchingba és felkereste Brooke-t.

Brooke már régen lemondott az egész kolóniáról. Elmondta a püspöknek, hogy Wonggal nem tudott kijönni, mert túlhideg volt és nem hallgatott a jótanácsra. A püspök erre felajánlotta neki, hogy majd ő fogja kezébe venni a telepítés sorsát.

A derék Brooke örömeiben csaknem a nyakába borult a püspöknek. Elmondotta, hogy eddig harmincezer dollárt fektetett bele a vállalkozásba és, hogy több pénzállozatra nem hajlandó. Ellenben az egész területet teljesen ingyen odaadja nekik abban az esetben, ha a püspök vagára vállalja a vezetést.

A derék misszionárius elfogadta az ajánlatot és visszament a telepesekhez. Az utóbbiak nem akarták elhinni, hogy nincsen valami fogás a dolgban. Csak esztendő múlva voltak teljes bizalommal a misszionárius iránt, aki megtanította őket mindarra, mire a telepeknél szüksége lehet az Isten háta megett Borneóban.

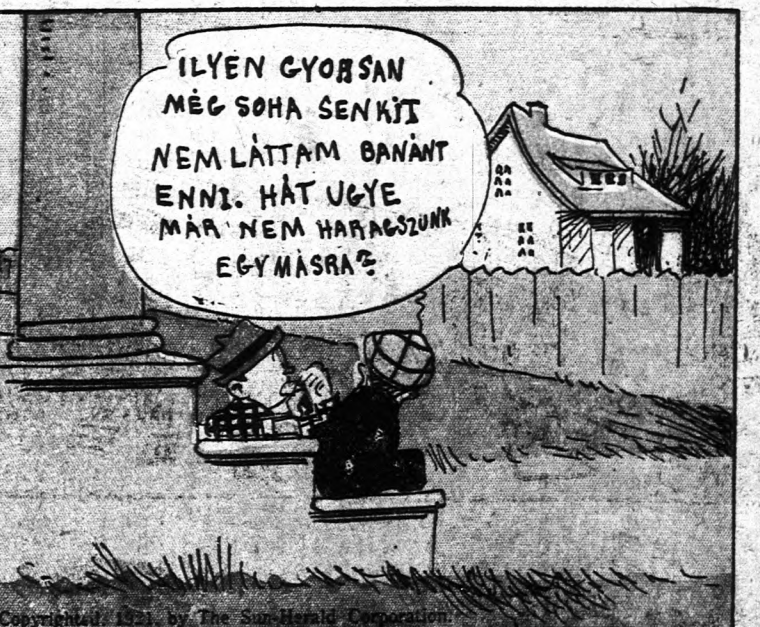
Közben Wong is visszatérkezett.

Az arca sugárzott az örömtől. Értékelti tudta a hollandi kormány borneoi hirtelenségét, illetve kormányzódságát. A kormányzódság felajánlotta, hogy fellépteti a cukornádmalmot és a cukorgyárat a telepeseknek, olyképen hogy ezek a termelvényeknél csak egy százalékát fizetel adóképen. Azóta teljes megelégedettség a kicsi telep táboraiban. Nagyszerűen fejlődnek, gyarapodnak.

Csintalan Peti Kalandjai

This Time He Gets Real Mad

Put
The o
Hunga
NO.
AZ
ADT
Az ös
ame
tozi
szá
örke
volt
évb
350
negy
Az
119.
bet
mint
szá
beva
vis
2762
szá
hajl
vána
hogy
a "E
s pa
xikó
tartó
Mexi
ilyen
való
keré
mány
ben
lenil
venny
nyos
hasse
tei n
1,000
elődj
oldal
még
töttál
A
ing
Berlinbe
kapcsolá
ja
BERL
lini lap
gyalások
cimükbe
Tegnap
"Rathena
ból" a
esett."
igy hang
Rathena
mét felsz
lenti ez
esökken
közön,
a hádisa
megfizet
Bár W
tök mög
sét az o
násnak,
hogy W
Dr. Rath
be tárgy
val s ig
moratóri
zó elinté
Ez a k
kárók sz
eddig sen
zett s ne
nos elke
kanoellá
Minden
egy Nap
és ezér
szállítá
gel egy